

Uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord Leidschendam-Voorburg

Inleiding

Leidschendam-Voorburg werkt sinds 2007 aan verbetering van de luchtkwaliteit. Luchtkwaliteit houdt zich niet aan grenzen en vele bronnen liggen buiten de directe beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente. Rijk, provincies en gemeenten werken sinds 2009 samen in het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Het doel van het NSL - de luchtkwaliteit voldoet overal in Nederland aan de EU-grenswaarden - is bereikt, maar de Gezondheidsraad stelt dat er geen 'veilig niveau' van luchtverontreiniging is. Daarom zetten de gezamenlijke overheden via het Schone Lucht Akkoord (SLA) in op een verdere verbetering van de luchtkwaliteit in Nederland om gezondheidswinst te realiseren. Daarbij wordt toegewerkt naar de advieswaarden van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) voor luchtvaart fijnstof en stikstofdioxide. Het gezamenlijk doel van de afspraken in het SLA is om in 2030 minimaal 50% gezondheidswinst uit binnenlandse bronnen te realiseren ten opzichte van 2016. Deze afspraken bevatten algemene bepalingen, landelijke maatregelen van het Rijk en decentrale overheden en een uitvoeringsplan per deelnemende gemeente of provincie. Om ook de luchtvervuiling uit het buitenland terug te dringen zet het Rijk in op versterking van het luchtkwaliteitsbeleid in internationaal verband.

De luchtkwaliteit in heel Nederland is de afgelopen decennia al sterk verbeterd. Auto's worden schoner en steeds vaker elektrisch, de fiets is in de grote steden in opmars en steeds meer energie komt uit zon en wind. Toch is er ook de komende jaren en decennia nog veel gezondheidswinst te behalen. Dat is niet alleen goed voor de gezondheid, het zorgt ook voor leefbare en aantrekkelijke steden. Het SLA richt zich op de door de Gezondheidsraad aanbevolen luchtverontreinigende stoffen: fijnstof (PM10 en PM2.5), en stikstofdioxide. De maatregelen in het SLA leiden ook tot een afname van roet en ultra-fijnstof, vooral uit verbrandingsmotoren van het (weg)verkeer.

Het Schone Lucht Akkoord loopt tot 2030. Dat vraagt om een akkoord dat flexibel is en kan inspringen op veranderende omstandigheden en nieuwe ontwikkelingen. De wereld verandert snel. Zo kunnen nieuwe effectieve maatregelen worden ontwikkeld en kunnen de inzichten in de ontwikkeling van emissies en gezondheidseffecten de komende jaren nog wijzigen. Jaarlijks monitoren de betrokken partijen daarom de voortgang van de maatregelen en identificeren zij nieuwe kansen. Ten minste eens in de drie jaar vindt een doorrekening door het RIVM plaats van de gezondheidseffecten, waarbij wordt gekeken of de partijen op koers liggen voor het realiseren van de doelstelling.

Het SLA is nauw verweven met andere beleidsdoelen. Zo zorgen bijvoorbeeld het Klimaatakkoord, de stikstofaanpak, lokale verkeers- en vervoersplannen, de Agenda Fiets, regionale energiestrategieën, verduurzaming van mobiliteit en de landbouw ook voor gezondheidswinst door schonere lucht. Het verminderen van emissies uit verbranding leidt immers vaak zowel tot winst voor de luchtkwaliteit als voor het klimaat en de natuur. Het SLA maakt via de RIVM-doorrekening de daarmee gepaard gaande gezondheidswinst zichtbaar en voegt waar nodig maatregelen toe. De effecten van maatregelen uit de stikstofaanpak en het Klimaatakkoord worden meegenomen bij de doorrekeningen van het Schone Lucht Akkoord.

Het college heeft op 9 juli 2019 (IBABS 1227) besloten deel te nemen aan het SLA.

Het voordeel van deelname aan het SLA zit voor onze gemeente vooral in de efficiency en effectiviteit van het samenwerken met belangrijke regionale partners en het Rijk. Het gaat daarbij vooral om deling van kennis, beleidsinstrumenten en afstemming.

Het SLA bevat grote overlap met maatregelen in het geactualiseerde Actieplan luchtkwaliteit 2019-2022" (IBABS 847), het Klimaatplan / Lokale Energietransitie en het Uitvoerings-programma Verkeer & Vervoer. In het SLA zijn vaste maatregelen opgenomen die elke deelnemende partij geacht wordt op te nemen in het eigen, decentrale uitvoeringsplan. Daarnaast kan elke partij (eigen) aanvullende, facultatieve maatregelen opnemen. In onderstaande tabel zijn de maatregelen met planning beschreven die het college in het Uitvoeringsplan Schone Lucht Akkoord Leidschendam-Voorburg heeft opgenomen. Het gaat om maatregelen binnen de thema's die voor onze gemeente relevant zijn qua bijdrage aan de luchtkwaliteit, te weten: mobiliteit, mobiele werktuigen, woningen en houtstook, participatie, algemene en overige maatregelen.

Maatregel	bestaand of nieuw beleid LV	status maatregel in SLA	Planning uitvoering / implementatie
MOBILITEIT			
Vanaf 2021 streven om gezondheidsdoelen voor schonere lucht op te nemen in nieuwe en te herijken verkeers- en vervoersplannen.	nieuw beleid	vast	Gepland. 2021: doelen voor reductie van verkeersemisies van fijnstof en stikstofdioxide in 2030 (t.o.v. 2016), in samenhang met de doelen voor CO2-emissiereductie opnemen in de bouwsteen Bereikbaarheid & Mobiliteit van de Omgevingsvisie.
Vanaf 2021 bij alle aanbestedingen van voertuigen en transportdiensten criteria voor emissie-eisen opnemen die minimaal overeenkomen met de MVI-criteria (PIANOo).	bestaand beleid	vast	In uitvoering. Vanaf 2020: bij aanbestedingen van voertuigen en transportdiensten, worden gunningscriteria conform de MVI-criteria opgenomen in de vorm van bonuspunten voor emissiearme voertuigen, met een maximum score voor nul-emissie voertuigen.
Waar mogelijk emissie-eisen opnemen in vergunningen voor bedrijven en activiteiten. Ambitie: inzet van oudere dieselveertuigen beëindigen en schone alternatieven stimuleren. De mogelijkheden hiervoor worden verkend.	nieuw beleid	vast	Gepland. 2021: Zodra mogelijkheden landelijk verkend zijn, treedt de gemeente met andere SLA-gemeenten in Haaglanden in overleg met Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) voor het opnemen van emissie-eisen in de omgevingsvergunningen voor bedrijfsmatige activiteiten. Zo mogelijk wordt een koppeling gelegd met (verplichte) energiebesparingsplannen van bedrijven en reductie van CO2-emissie.

Gemeenten en provincies nemen de gezondheidsdoelen uit het SLA akkoord mee in de uitwerking, uitvoering en toekomstige herijkingen van Regionale Mobiliteitsprogramma's.	bestaand beleid	vast	Uitgevoerd in 2020: In het Programma Duurzame Mobiliteit van de MRDH zijn de gezondheidsdoelen van het SLA meegenomen. De ambitie is vastgelegd dat in 2025 de CO2-emissie van het verkeer 30% lager is dan in 2016. Veel opgenomen CO2-maatregelen dragen ook bij aan emissiereductie van fijnstof en stikstofdioxide.
Stimuleren en uitbreiden laadinfrastructuur e-auto's (incl. innovatiepilots)	bestaand beleid	aanvullend	In uitvoering. 2019: Vraag dekkend basisnetwerk gerealiseerd; 2020-2025: verdere uitbreiding via regionale concessie met optie laadstraten/-pleinen, onderzoek regionale tariefstelling; pilot buurtbatterij; verkenning integratie laadpunten in lichtmasten; uitwerking wijkgerichte aanpak.
Stimuleren fietsgebruik, fietsinfrastructuur en voorzieningen	bestaand beleid	aanvullend	In uitvoering. Vanaf 2020: aanleg Metropolaan fietsroutenetwerk. Verder meer fietsstallingen bij OV-knooppunten en winkelcentra; verbetering fietspaden en faciliteren van deelfietsen bij OV
Stimuleren deelmobiliteit	bestaand beleid	aanvullend	Gepland 2021: conceptnota deelmobiliteit, wordt betrokken bij de bouwsteen Bereikbaarheid & Mobiliteit van de Omgevingsvisie. Het beleid betreft auto's, scooters en deelfietsen.
Stimuleren OV gebruikt (infrastructuur en voorzieningen)	bestaand beleid	aanvullend	In uitvoering 2021-2022: Onderzoeken: extra tramhalte bij Overgoo/Zeeheldenwijk, bus buitengebied; flexibel OV, zoals OV op afroep (belbus-concept).
Verregaande maatregelen dan de MVI-criteria voor eigen wagenpark zoals volledig nul-emissie	bestaand beleid	aanvullend	Het eigen wagenpark c.q. geleased materieel is per 2025 100% nul-emissie. Tussendoelen: eind 2022; 85% en eind 2023: 97%. Alle zakelijk verkeer van de gemeente is per 2025 100% nul-emissie.
Stimuleren fiets, OV en thuiswerken eigen organisatie	bestaand beleid	aanvullend	In uitvoering. 2016: aangepaste reiskostenregeling; 2017: invoering OV-businesscard. 2021: Start uitvoering project Kantoor voor de Toekomst, inclusief substantieel aandeel thuiswerken.

Voorkomen congestie door Dynamisch Verkeersmanagement (DVM) en routing	bestaand beleid	aanvullend	Gepland. 2021: realisatie dynamische routeverwijssysteem Damcentrum; onderzoek toepassing Talking Traffic en slimme verkeerslichten (o.a. fietsvriendelijke afstelling)
Verregaande maatregelen dan de MVI-criteria voor aanbesteden transportdiensten	bestaand beleid	aanvullend	Gepland. Het doelgroepenvervoer in de gemeente is per 2030 100% nul-emissie. Tussendoel is 2025: 75%. In de transitieperiode wordt minimaal groen gas gevraagd.
MOBIELE WERKTUIGEN			
Vanaf 2021 bij alle aanbestedingen met inzet van mobiele werktuigen criteria voor emissie-eisen opnemen die minimaal overeenkomen met de MVI-criteria (PIANOo).	deels bestaand, deels nieuw beleid	vast	In uitvoering vanaf 2020: Bij aanbestedingen met inzet van mobiele werktuigen, neemt de gemeente gunningscriteria op o.b.v. de MVI-criteria, in de vorm van bonuspunten voor emissie-arme werktuigen, met een maximale score voor nul-emissie werktuigen. Emissie-eisen tijdens de bouw worden meegenomen in de op te stellen bouwregels voor Duurzaam bouwen. Doel 2025: inzet 50% nul-emissie. Per 2030 zijn alle werkzaamheden 100% nul-emissie.
aanschaf nul-emissie materieel voor eigen materieel (veegwagens etc.)	bestaand beleid	aanvullend	Gepland. De 4 veegmachines staan voor 2021 (3stuks) en 2022 (1 stuks) ter vervanging. De gemeente onderzoekt of het veegwerk zal worden uitbesteed. Daarmee zouden deze machines komen te vervallen.
WONINGEN EN HOUTSTOOK			
Inzetten op voorlichting en bewustwording van de gezondheids- en hinderimpact van houtstook m.b.v. landelijk beschikbaar gesteld materiaal.	bestaand beleid	vast	In uitvoering. Vanaf 2020.
Bij de wijkgerichte aanpak van de energietransitie wordt aandacht besteed aan de negatieve effecten van houtstook.	nieuw beleid	vast	Gepland. Vanaf 2021.
Bij een regionaal stookalert geeft de gemeente dit actief door via bijv. website en social media.	nieuw beleid	vast	In uitvoering. Vanaf 2020.

Het Rijk actualiseert de Toolkit Overlast en houtstook en ontwikkelt een meetmethode voor het vaststellen van lokale gezondheidsimpact van houtstook.	nieuw beleid	vast	Na het beschikbaar komen van de nieuwe toolkit en meetmethode verkent de gemeente de toepasbaarheid ervan bij overlastsituaties.
De gemeente ontvangt bij de stookwijzer binnengekomen klachten en acteert bij (herhaalde) overlast op een bepaalde locatie binnen de haar beschikbare mogelijkheden.	nieuw beleid	vast	In uitvoering. Bij herhaalde overlast op één locatie zet afdeling handhaving primair in op voorlichting en bewustwording en zo nodig op bemiddeling via buurtbemiddeling.
PARTICIPATIE			
Gemeente faciliteert burgermeetgroep LV2 (citizens science) bij meetproject met Palmesbuisjes (NO2).	bestaand beleid	aanvullend	In uitvoering. 2021-2022.
Gemeente informeert inwoners en bedrijven actief over luchtkwaliteit en de gezondheidseffecten, de maatregelen die zij neemt voor gezondheidswinst en de mogelijkheden voor citizens science.	bestaand beleid	vast	In uitvoering. 2021: De gemeente actualiseert de informatievoorziening over luchtkwaliteit, de gezondheidseffecten, de maatregelen en het meten met sensoren door burgers.
ALGEMENE BEPALINGEN SLA			
De gemeente brengt de uitvoering van het SLA waar mogelijk onder bij relevante bestaande uitvoeringsstructuren (zoals duurzame inkoop en aanbesteding, energiestrategieën en duurzame mobiliteit) zowel lokaal als regionaal en provinciaal.	bestaand beleid	vast	In uitvoering. De ambitie tot emissiereductie is opgenomen in bestaand beleid (Actieplan Luchtkwaliteit, Uitvoeringsplan Verkeer en Vervoer, Klimaatplan), aanbestedingsbeleid).
De gemeente betreft inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij de uitwerking van voor hen relevante maatregelen van het SLA.	bestaand beleid	vast	In uitvoering.

Ontwikkeling van aanpak hoog belaste locaties en hooggevoelige groepen onder regie van het Rijk.	bestaand beleid	vast	In voorbereiding. 2021-2022: in afwachting van te ontwikkelen aanpak wordt beleid gevoelige bestemmingen verder uitgewerkt en meegenomen bij de bouwsteen Groene Woongemeente van de Omgevingsvisie.
OVERIGE MAATREGELEN			
Maatwerkadvies gezonde lucht scholen en kinderdagverblijven nabij drukke wegen.	bestaand beleid	aanvullend	Uitgevoerd. 2019: Adviezen per locatie zijn opgesteld en aan besturen uitgebracht.
Stimuleren van energiezuiniger maken van woningen	bestaand beleid	aanvullend (A8)	In uitvoering. 2020-2050: In uitvoering in kader Klimaatplan / Lokale Energie Strategie; o.a. Subsidieregeling isolatie en groen dak en extra voordelige Duurzaamheidslening via Nationaal Warmtefonds.